

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Om Asalæren

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Om Asalæren", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker:
https://tekster.kb.dk/text/gv-1807_65-intro-shoot-idm367.pdf (tilgået 06. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Grundtvigs (historie)filosofiske baggrund

Af Grundtvigs dag- og udtogsbøger fremgår det ofte, hvilke forfattere han ikke bare har læst, men også fundet så interessante, at han har skrevet uddrag eller oversættelser af dem. Når man skal indkredse Grundtvigs (historie)filosofiske baggrund, må man vende blikket mod Tyskland, hvor det er navne som Herder, Fichte, Schelling, Schiller og Goethe, der springer i øjnene. Hertil kommer naturligvis Henrich Steffens, der i vinteren 1802-1803 introducerede Grundtvig (og mange andre, der fulgte hans forelæsninger) for de tyske filosoffer og digtere. I 1805 ejede Grundtvig også den udgivelse, hvormed Steffens fulgte op på forelæsningerne, *Indledning til filosofiske Forelæsninger*, København 1803. Bogen har nr. LXXII (72) i den unge Grundtvigs bogfortegnelse fra 1805: "Optegnelse / paa / de Bøger / Jeg ejer / og / ejende vorder / begyndt / d. XXde Decbr / MDCCCV / Nikolaj Frederik Severin Grundtvig / Ludimagister Egelökkis" (fasc. 501).

Den historieopfattelse, der kommer til syne i "Om Asalæren", har Grundtvig således delvist overtaget fra Henrich Steffens, der igen er inspireret af Schelling, især hans *System des transscendentalen Idealismus* (1800). Hertil kommer, at Grundtvig selv har læst Schellings *Religion und Philosophie* (1804) med dens neoplatoniske metafysik. Idéhistorikeren Ole Vind skriver: "Det er Schellings syn på verdensdramaet, der ligger til grund for Grundtvigs første historiefilosofiske afhandlinger" (Vind 1999, s. 157).

"Om Asalæren" lægger sig således op ad den romantiske naturfilosofi, som fandt en dynamisk enhed bag naturens mangfoldighed ("natur som synlig ånd og ånd som usynlig natur" (www.adl.dk/adl_pub/periode/; 1. oktober 2010)). Denne identitetslære rummer en teori om, "at subjekt og objekt, jeg og ikke-jeg, ånd (eller bevidsthed) og natur var identiske" (Kondrup 1996, s. 170). Det er dog først i historiens gang, man kan se denne 'ånd' fuldt udfoldet. Steffens anskuer den historiske gang fra mytologisk tid helt frem mod sin egen samtid, og dér ser han et forløb, der er styret af 'Verdensånden'. Billedligt bevæger historien sig langs en kurve fra oldtidens bevidsthedsmæssigt højere stadi, som udgøres af den mytologiske tid, nedad mod et nulpunkt. Som en frelser fødes i nulpunktet Kristus, hvorefter det går fremad eller opad igen, indtil man når samtiden, som i bedste fald kendetegnes ved den romantiske idealisme, der i Tyskland er indvarslet af Winckelmann og Goethe (Kondrup 1996, s. 205). Når Grundtvig i "Om Asalæren" s. 163 skriver "det Eviges Kraft" eller s. 166 fx bruger udtrykket "den evige Vidsoms [...] Villie", er det klart, at han har en historieopfattelse, der grunder sig på Steffens eller på en af Steffens' inspirationskilder. Det kan fx være Schiller, hvis forelæsning om universalhistorien Grundtvig læste i sommeren 1806 og skrev udtog fra (Lundgreen-Nielsen 1980, s. 200). En lidt udvidet form af citatet s. 166 lyder: "Urdas (den evige Vidsoms) Vilje". Heraf fremgår det tydeligt, hvordan Grundtvig lader nornerne (Urd er en af disse) være dem, der har kendskab til det større, historiske forløb. Samtidig knyttes tråden til det lille uddrag fra "Odins Ravnegelder", Grundtvig havde anbragt som motto for "Om Asalæren". Man kan betragte Grundtvigs historiesyn her som en udvidet udgave af det traditionelle kristne lineære historiesyn, der har en begyndelse, en midte og en slutning, med Skabelsen og Dommedag som yderpunkterne og Kristi fødsel i midten.

I et tilbageblik fra Grundtvigs dagbogsblade fra 24. juni 1807 kan man læse om det, han ser ligge bag de hændelser og visioner, som han finder i eddadigtene: "Jeg ahnedede en filosofisk Betydning bag den historiske Kamp men Enheden fattedes" (*Dag- og Udtogsbøger* 1 1979, s. 405).